

D E O D U C E
MEDITATIO SANCTÆ EPISTOLÆ
FERIÆ I.
NATIVITATIS
CHRISTI
Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberiorem textus cum opus
est explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

Q U A M
In Regia Åboënsi Academia,
P R A E S I D E
D N. ÆSCHILLO PETRÆO,
S. S. Theolog. Doctore & Episcopo Åboënsi,
Examini subjicit, in Auditorio Majori, horis solitis
Ad diem 15. Octob. Anni 1653.

P E T R U S A. V V A N G S T E L I U S
WESTMANNUS S:ma R:æ M:ts Stipendiarius
Ambrosius in hunc Locum,

In filiis hominum; Quos & ipse in Evangelio, fratres appellat, Ideo dictum est: Prae-
participibus suis, quoniam hanc benedictionem Supra omne humanum genus
Five reges five sacerdotes in V. T. etiam Apostolos & martyres in N. T. ag-
noscit accepisse, ut unctus singulariter cæteros ungere debuisset.

Lyra in hunc Locum,
Quem constituit hæredem universorum, quantum ad naturam assumptam, eo enim ipso
quod natura humana à verbo assumpta est in unitatem Suppositi: Eo ipso
constituta est supra omnem creaturam.

A B O Æ,
Excusa Typis Acad. apud Viduam Petri Waldz. An. 1653,

Speculatissimo & prudentissimo VIR O,

DN. PETRO ZHONWÖSE
Metropolis Aboënsis Civi ac Mercatori primario, ut
Mecænati suo ac nutritio benignissimo, ita omni animi
observantia Suspicioendo.

NEC NON

Reverendis, venerabilibus, Humaniss: & doctiss: Viris

DN. ERICO MATTHIÆ FALANDRO

Templi Cathedralis Aboënsis oeconomico attentiissimo, Sym-
patriotæ optimè de me merito, & amico quovis officij gene-
re ætatem colendo.

DN. HENRICO MARCI COLLIANDRO Ecclesiae
Fennonicæ Aboënsis communisistro vigilantissimo, multis be-
neficijs mihi devinctissimo, amico omni pietate iugiter pro-
sequendo.

DN. AR VIDO FLORINO V. D. Minist. in Ecclesia præ-
nominata fideliss: amico & fautori omni honore afficiendo.

DN. LAURENTIO Matt. Hammar Beatæ memoriae
M. Isaaci Rhotorij, non ita pridem Episcopi Aboënsis, con-
cionatori impigerrimo, amico & fautori integerrimo.

DN. LAURENTIO A. EORLUNDIO Academiæ
Aboënsis Studio diligenissimo, multis fraternalis officijs &
beneficijs mihi conjunctissimo, calido cordis affectu semper
amando.

Meditationem hanc Sacram in memoris & grati-
animi reverentioris officiose dedicat.

Respondens

F E R I A E . I.
N A T I V I T A T I S C H R I S T I
E P I S T . I.

In Sanctæ & Summæ laudandæ TRINITATIS, PATRIS,
FILII & SPIRITUS Sancti Namine.

Ego constitui regem meum Super Sijon Montem
Sanctum meum. Narrabo ipsum decretum
quod Jehova dixit ad me, filius meus es tu ego hodie
genui te. Postula a me, et dabo gentes heredita-
tem tuam, et possessionem tuam terminos terræ Psal. 2.
6, 7, 8. Quibus verbis insignis editur ab Ecclesia
confessio de tribus Personis in una essentia. Prima
persona est pater qui dicit: filius meus es tu hodie genui
te, altera persona est filius Messias qui dicit de suo patre:
Dominus dixit ad me. Tertia persona est Spiritus S.
qui hoc dictum ut & totum Psalmum eloquitur. Pater
est qui dicit: constitui regem meum in monte Sijon, con-
cionabor hoc modo sicut dixit ad me Deus filius meus
es tu. Loquitur & Deus pater de filij sui æterna gene-
ratione quæ nullum habet initium. Illud autem (Ho-
die genui te mihi) Notat filium Dei esse genitum non in
tempore quo ad suam divinitatem sed ab æterno, eun-
dem vero genitum in tempore factum ex muliere, factū
sub lege ut qui sub lege essent redimeret. Canit etiam
David, in his verbis de progressu & successu regni Mes-
siae qui est Deus & homo, quod gentes ei datae sunt in ha-
reditatem & fines mundi in possessionem.

Hoc ipsum in recitato textu quoq; docetur, Verum
ut gaudium nostrum ob natum salvatorem in mundum
testemur canimus omnes. Dies est lætitiae in ortu regali.

Oremus igitur D E U M, ut hodiernum Festum ita cele-
brare, Epistolamq; ita meditari queamus, ut cedat in no-
minis Divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum do-
ctrinae & bonorum operum, in spem & fiduciam, & tandem in
æternam beatitudinem. Dicamus igitur, Pater noster &c.

Textus ex Epist. ad Hebræos cap. I. v. i. ad 13.

Deus olim multifariam multisq; modis loquutus
patribus per Prophetas, Extremis diebus hisce
locutus è nobis per filium, quem constituit heredem o-
mnium, per quem etiam secula condidit. Qui cum sit
Splendor gloriae, & expressa imago Substantie illius
moderetur q; omnia verbo potentiae suæ, per semetip-
sum purgatione facta peccatorum nostrorum, consedit
in dextera Majestatis in excelsis, tanto præstantior fa-
etus Angelis, quanto excellentius pra illis sortitus est
nomen, nam cui dixit unquam Angelorum, filius meus
esta ego hodie genui te? ac rursum: ego ero ei pater,
& ille erit mihi filius? Rursum autem quum inducit
primogenitum in orbem terrarum, dicit, & adorant
eum omnes angeli Dei. Et ad Angelos quidem dicit:
qui creat angelos suos Spiritus & ministros suos ignis
flammarum: Ad filium autem Thronus tuus Deus in
Seculum seculi, virga rectitudinis virga regni tui:
dilexisti justitiam & odisti iniquitatem, propterea un-

Sicut te Deus, Deus tuus oleo exultationis ultra eonfor-
tes tuos. Et tu initio Domine, terrae fundamenta
fecisti, & opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi pe-
ribunt, tu autem permanes: Et omnes ut vestimen-
tum veterascent: Ac velut amictum circumvolves
eos, & mutabuntur: tu autem idem es, & anni tui
non deficient.

LIcet Epistola quæ ad Hebræos Scripta dicitur, non ita
plane numeratur ab antiquis inter Libros qui vo-
cantur canonici, tamen propter insignem quam compre-
hendit explicationem V: T:ti in magno habenda est
pretio. Patet hoc ipsum etiam in recitato textu, com-
parat vero primò inter se V. Nōvumq: T. dicit Deum
Sæpe & varijs modis locutum cum patribus, in extremis
vero diebus vidz. N. T:ti nobis sit locutus per filium, ;
quem egregiè describit, dicens eum esse hæredem, o-
mnia per ipsum facta, ipsum esse Splendorem gloriae,
characterem Substantiæ illius, portare omnia verbo suo,
ipsum purgare nos à peccatis nostris per se ipsum,
sedere ad dextram Majestatis in alto, meliorem esse An-
gelis, hæreditasle nomen differens & præstantius nomi-
ne angelorum; Siquidem non dixit pater ulli Angelo:
Filius meus es tu ego hodie genui te, ero ei in patrem, &
ille erit mihi in filium; adorabunt eum omnes Angeli
Dei. Angelos vero appellat pater ministros, ad filium
vero iterum dicit: Thronus tuus Deus in secula, ut &
Psalmo 45. dicit. Additur etiam ad descriptionem
Messiae ex Psalmo 102. Confirmatur articulus Secundus
potissimum de vera Christi divinitate quod omnino ve-
sus Deus, quod etiam ratione suæ humanitatis divini-

dominij & dignitatis quibus Angelis multò Superior fā-
cias, particeps.

P A R T E S:

1. De Dei beneficiorum quæ nobis per filium ex-
hibuit commemoratione, & de exaltatione ejus
ratione humanae naturæ
2. De comparatione eminentia, excellentia &
dignitatis Christi cum Angelorum præstantiâ
& dignitate,

Atq; hæ sunt istæ Partes, quas hâc vice brevitè & sim-
pliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus
D̄ Deus, Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benedi-
cat, cunctaq; utilitè & fructuose cedere faciat.

P R I M A P A R S.

In quā meditamur;

I. Dei commendationem ob
colloquium cum homine, Commendat author hu-
jus Epistolæ Deum, primò propter beneficium præsti-
tum suæ Ecclesiæ in V. T. Per hoc quod locutus sit ad
Patres per prophetas Sæpius & varijs modis: Quod
Deus patribus locutus ostendit S. Petrus Act. 3. In ser-
mone suo ad populum admirantem miraculum illud,
quod in nomine Christi sanatus esset ab apostolo claudus.
Ubi S. Petrus penitus removet à se omnem virtutem sa-
nandi hunc claudum eamq; Soli Christo adscribit v. 13.

14. 15. 19. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25.

L. C. Magnum beneficium est Dei quod velit
cum

éum hominibus loqui & admittat nos ad colloquendum secum. Hoc confitetur Abraham quando Sæpius intercedit pro Sodomitis Ecce inquit cæpi loqui ad Domini num licet pulvis & cinis sim Gen. 18. v. 27. Magnificat & extollit Deum David in novissimis verbis etiam ob hoc beneficium, quod Deus locutus sit ad eos per legem ejus 2. Sam. 13. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Quia quæ Deus locutus Patribus per Prophetas etiam ad nos pertinent, quæ Sacris Biblijs inserta publico bono sunt, Ideoq; grato animo hoc beneficium agnoscamus ac dicamus: Lex Dei immaculata. v. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. Psal. 9. 10.

II. Alterum Dei beneficium

quod locutus sit nobis per filium. Hoc commen-
dat hæc Epistola dum dicit Deus locutus nobis sit per fi-
lium, quem constituit hæredem omnium, per quem &
secula facta: Dicitur enim quod Deus locutus fuit no-
bis in Extremis diebus, hoc est temporibus messiae Exhibi-
biti: Quæ tempora juxta quosdam Hebræos comple-
tuntur duo millia annorum, & hæc duo millia Annorum
Constituunt alteram ætatem mundi: Vult itaq; textus
his verbis in ultimis temporibus, hoc est in principio ul-
timæ ætatis mundi: Quod vero locutus Deus per filium,
ostendit Christus in coniunctione præfertim Evangelica co-
ram pænitentibus peccatoribus. Sic dicit Christus
Matth. ii. Respondit Discipulis Johannis qværentibus,
an eslet venturus ille! Pauperibus prædicatur Evange-
lium. Non tonitru aut fulgura misit ad quæ etiam mons
Zijon tremuit Exod. 19. Sed sfavissimum Evangelium:
Sic Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum
daret, ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat
vitam æternam. Non misit Deus filium suum in mun-
dum

dum, ut judiceet mundum sed ut Salvetur mundus per eum. Joh. 3. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, ego reficiam vos Matth. 11. Non veni ad vocandum justos sed peccatores ad pænitentiam. Misericordiam volo & non Sacrificium, per opera misericordiae pater etiam locutus per filium ad nos. Docet nos per filium orare & dicere: pater noster qui es in Cælis &c. Locutus est Deus pater per hunc suum filium, non incarnatum vidz. per quatuor millia Annorum ferè, verum hæ locutiones Dei per filium adhuc obscuriores sunt, quam illæ quas Deus pater in N. T. per filium incarnatum audiri fecit, jubens hunc audite; Hic est filius meus dilectus hunc audite. Quod Deus velit ita per filium suum loqui & omnes tenentur eum audire prædixit Deus per Mosen. Deut. 18. inquit prophetam similem tui excitabo &c. Hoc repetit S. Petrus Act. 3. 22.

L. C. Dei Patris & filij & Spiritus Sancti de nostra Salute est eadē doctrina, sicut Christus etiā fatetur Joh. 16. 7. ad v. 16. Ideo rectè discipuli dixerunt cum Christus interrogaverit eos, vellent ne & illi discedere sicut Carpentariae discesserunt? Ad quem ibimus verba vitæ æternæ habes Joh. 6. v. 66. 67. 68. 69. Non itaq; decipiuntur Evangelio Christi de salute nostra; Non alia est voluntas Patris, non aliis sermo Patris quam filij & Spiritus Sancti Christus est etiam hæres constitutus omnium. Ergo nos sumus illius hæredes, quæ maxima est dignitas, eramus per nostra peccata sub potestate Diaboli, æternæ damnationis rei, Christus vero vicit Diabolū & infernum ut fortis armatus, restituit nobis libertatem adscivit nos in suos hæredes, ut jā dicamur hæredes Dei & cohæredes Christi, Christus vocatur ab Apostolo verushæres Dei, & hic vocatur hæres omnium vidz. divisi-

nā ordinatione hæres Dei, non more humano, ubi hæres tum demum quis est bonorum, quando testator discessit per mortem. Hæreditas v. quam à Deo habemus obtainetur testatore vivo & in æternū vivente, utique dicitur hæreditas eā ratione quod nullis nostris meritis acquiratur æterna salus & nos sumus adoptati hæredes & possessores. Domini temporales plura habent sub se regna & ditiones hæreditarias quas tueruntur ne mala ipsis eveniant ab hostibus; Ita Christus Jesus cuius sumus hæredes diligenter cavit ne Diabolus nobis noceat ratione animæ & æternæ salutis. Confidamus ei & sumus extra periculum.

III. Tertiū beneficium, vñz. crea-

tionis & sustentationis. Quod Deus nobis per filium fecit mundū per filiū creavit eū sustentans, hoc describit Apostolus v. 2, & 3. Præsertim v. his verbis: Per quem & secunda vel mundum fecit: Ubi creationis opus intelligitur: portans omnia verbo potentia suā: Ubi Divina providentia indigitatur. Docet vero Apostolus in utroque hoc opere creationis & sustentationis, quod verè filius sit Splendor gloriae Dei patris, nec non character Substantiæ. h. e. Ostenditur per creationem, quā filius cum patre creavit mundum, per providentiam quā omnia regit filius cum patre & Sp. Sancto, quod filius sic æqualis cum patre, & ejusdem cum patre essentiæ. Sic enim possumus concludere: Quicunq; omnia creavit ex nihilo & quicunq; ac pater, quicunq; omnia sustentat & q; ac Deus pater, utiq; ille est Splendor patris i. e. in illo appetet illa gloria & potentia quam habet pater. Quicunq; etiam omnia portat verbo potentia sua, ille est character Substantiæ patris, hic utiq; est ejusdem divi-

næ potentia cum patre est & cum patre verus Deus".

L. C. 1. Mundi, creatio & sustentatio est Solius Dei opus, non est vero unius personæ opus. In Symbole quidem Apostolico dicimus: Credo in Deum patrem omnipotentem creatorem cœli & terræ, quasi tribueretur soli patri creatio & sustentatio rerum. Scriptura v. S. attribuit hæc etiam reliquis personis. In hoc loco clarissimè filio assignatur hoc opus. Psal. 33. Dicit Psalmista: Verbo Domini cœlos firmatos esse, & spiritu oris ejus omnem exercitum eorum. Credere autem mundum creatum esse à Deo patre, filio, & Sp. S. non est ex carne & Sangvine, Sed ex revelatione & operatione Spiritus S. Ideoq; inter Articulos fidei primū locum habet: credo in Deum patrem omnipotentem factorem cœli & terræ.

L. C. 2. Deus non deserit opus suum, adhuc portat illud verbo virtutis suæ, hæc magna illa potentia quâ potest omnia sibi subijcere. Quæ potentia in verbo Dei etiā varijs modis exprimitur & describitur. Licet itaq; videamus interdum varias mutationes in mundo, magnas etiam confusiones, tamen non est existimandum, divisionem cessasse providentiam & gubernationem. Dicitur in hoc textu, portans omnia verbo potentia suæ. Sicut se David quoq; consolatur Psal. 23. Dominus pastor meus nihil mihi deerit. Portavit filius Israëlitas in deserto quasi aquila volans portat pullos suos. Ob hoc etiam latatur David Psal. 104. Celebrat Divinam providentiam David Psal. 61. & 39, Apostolus Act. 17. Dicit nos in Deo moveri & esse. Patris & suam providentiam erga nos omnes, edocet Christus cum dicit Joh 9: pater meus operatur modo & ego operor. Et quando dicit. Salvator, ecce ego sum vobiscum usq; ad finem

finem mundi, non nudam præsentiam intelligit sed maxime cum præsentia conjunctam actionem! Et cum dicit: Ubi duo vel tres congregati sunt: illic sum in medio eorum tu suâ benedictione adest. Illius etiâ vestigia stillant pingvedine, cum filius promittit servantibus verbum suum, adventum patris & suum ad inhabitacionem. In illis utiq; etiam divinam operationem, in illis etiam benedictionem, sive beneficiorum corporaliū & spiritualium collationem promittit.

IV. Quartum beneficium

quod nobis per filium exhibit. Hoc indicat Apostolus dicens: Per quem fecit mundationem peccatorum nostrorum, sedere ipsum fecit dextrâ Majestatis in sublimibus &c. Hoc beneficium & opus redemptionis, cum primis filio Dei adscribitur in symbolo, unde etiam secundus Articulus vocatur Articulus de redēptione. Quomodo Christus purgaverit nos à peccatis nostris, a Christo, prophetis & apostolis latè exponitur. Christus verè per passionem, mortem & resurrectionem purgavit nos. Describitur hæc purgatio Esai. 53. per totum cap. in Psal: 22. & cæteris. Joh. Baptista sic exclamat dicens cum videret Christum: Ecce agnus Dei tollens peccata mundi. Ioh. dicit in Epistola: Sangvis Jesu Christi mundat nos ab omni peccato.

L.C. Hoc est maximū beneficium Dei per filiū nobis præstū, quod mundērat à peccatis, id quod etiâ collaudat Apostolus Eph. 1, per tot. caput. Simus itaq; bono animo Christus mundavit nos à peccatis nostris, filius nos liberavit ergo verè liberati sumus Rom. 8, credamus in Christum, adhæreamus ei in rebus secundis adversisq; in vita & morte, q; exoptat Paul. Rō. 8:v. 20 seqq. ad finē capititis,

SECUNDA PARS

Percepimus in prima parte varia & magna beneficia quae Deus nobis per filium suum exhibuit; In hac altera parte ejus excellentia & dignitas consideranda venit, quod illa sit longe major Angelorum gloria & dignitate.

In qua meditamur:

I. Primum excellentiae Christi

gradum pra angelis, Sessione v. Christi ad dextram Dei. Sedit inquit Apostolus in dextra Dei in excelsis. Hunc articulum confitemur in articulo fidei. Credo in Jesum Christum filium Dei omnipotentem &c. Sedentem ad dextram Patris omnipotentis. Quando & quomodo Christus sederit ad dextram Dei patris omnipotentis, accuratè describit S. Marcus Cap. ultimo, & S. Luc. 24. v. 50. si. 52. Act. i. v. 6. 10. ii. Hæc itaq; sesio filij Dei ad dextram patris facta est in Christi ascensione in cælum, inde apparet Christum non ascendisse in cælum sicut Elias & Enoch. Christus enim sua ascensione pervenit ad dextram Dei, dextram Majestatis & potentiae Dei in excelsis. Non intelligenda aliqua celstudo localis pro ut cælum & terra distant, sed dignitatis quædam Exaltatio, ita ut Christus ingressus sit in imperium cum Patre æquale & hoc sine loci temporis & exceptione. In hoc mundo in statu ejus exinanitionis Christus habuit quidem potentiam & imperium cū Patre, sed non semper exercuit, sed ubi & quando libuit. Non itaq; ejus ad cælos ascensio ademit nobis ejus corporalem præsentiam, licet quoad ejus visibilitatem
anno

ā nobis sit adempta, nam Christus ascendit super omnes cælos h. e. ad dextram Dei, quæ loco non-includitur.

L. C. Magis confirmamur in fide de præsentia Christi secundum utramq; naturam, per certitudinem de ascensione Christi ad cælum, quam dubij reddimur & incerti, siquidem clarissimè testatur Scriptura Christum juxta humanitatem ad cælos ascendisse & sedere: juxta illam naturam ad dextram Dei. Igitur sic inferimus iuxta quam naturam Christus ascendit ad cælum & sedet ad dextram Dei, Secundum illam naturam est etiam præsens in terra, super omnes cælos, implens omnia, portans omnia verbo suo: atq; ut probatum, Christus Secundum humanam naturam ascendit ad cælum, sedet ad dextram Dei, ergò secundum humanam naturam est omni præsens. Hæc vera, est explicatio articuli de ascensione Christi in cælum, ut dicatur etiam in hac ascensione sedisse ad dextram Dei, non vero ita receptum in cælum ut in uno perpetuo loco hæreat usq; ad adventum judicij, & redibit tunc cum visibili Majestate quā accepit sessione ad dextram Dei.

L. C. 2. Christus per passionem, post passionem peractam intravit in suam gloriam, sicut etiam hoc prædixit, & prædictum à Prophétis erat, quod ita oportuit Christum pati, & postea intrare in suam gloriam. Ita & nos oportet in mundo prius varia pati, priusquam in æternam gloriam & felicitatem recipimus à seculo nobis paratam. Cum itaq; nos aliquid patinur memor res simus passionis Christi & gloriae, quam adeptus hac passione; Meminerimus non esse contumerandas passiones nostras ad gloriam illam magnam, & felicitatem acquisitam & comparatam nobis passione Christi, fru-

Etum hunc passionis Christi amplissimum latè explicat
Apostolus Coll. I. v. 12, seqq. ad vers. 25.

II. Alterum eminentiæ Chri-

sti & prærogativæ præ Angelis gradus. Alter gradus Eminentia & prærogativæ Christi præ Angelis est I. Sublimitas & celsitudo nominis. Hæreditabit inquit Apostolus nomen excellentius præ Angelis. Mox vero exponit & indicat quodnam sit hoc nomen videlicet filius Dei nomen, Christus vocatus est filius Dei, estque etiam revera filius Dei. Hoc vero nomen filij Dei videlicet cōpetit & datū est Christo jure hæreditario quod ostenditur in hoc textu his verbis, cui Angelorum hoc dixit: Filius meus es tu ego hodie genui te, & Psal. 2. Item Ego ero ei in Patrem & ille erit mihi in filium. Quicunq; itaq; habet excellentius nomen Angelorum nomine, is itaq; eminentior erit ipsius Angelis. Est vero hoc nomen minime sine re, sicut quidam retinent nomina dignitatum dignitate amissā, sed Christus non solum vocatur Sed est revera filius Dei 2. Dignitas Christi præ Angelorum, dignitate est in ministerio adorationis, videlicet eum angelii adorabunt. Ibi nullus aliud intelligitur ab Angelis adorandus quam Christus. Quicunq; autem adoratur ab aliquo is major est eo à quo adoratur & qui adorat, minor est. Vel ut rectius dicamus, qui adorat creatura est, qui vero adoratur Deus est. 3. Tribuitur Christo dominium, Angelis vero solum ministerium. Vocantur spiritus ministratorij ut probatur ex Psal. 104. v. 4. 4. Tribuitur Christo thronus æternus & Titulus Dei, virga rectitudinis & regnum, unicuius olio lætitiae præ confortibus, thronus tuus Deus in seculum seculi; Virga rectitudinis, virga regni tui, dilexisti justitiam

Justitiam & odisti iniquitatem, Itaq; unxit te Dominus Deus tuus oleo laetitiae praे consortibus tuis. Quæ verba allegantur ex Psal. 45. & hic de Christo exponuntur. Christi æternitas præterea probatur ex Psal. 102. quod Christus Dominus à principio fundaverit terram, opera manuum ejus sunt cæli, illi peribunt Christus v. manet, vid. v. II. 12. &c. Hinc validè infertur Christus habet thronum æternum, manet post interitum cæli & ejus anni nunquam deficiunt, Ergo longissime superat Angelos dignitate excellentiæ & eminentiæ, s. Conferuntur Angeli cum Christo ut intelligatur adhuc Christi dignitas præ Angelis, vñ. hinc, quod nulli Angelorum dictum; Sede à dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorij Spiritus in ministerium emissi illorum qui hereditati sunt salutem. Quæ verba etiam in hoc capite adduntur & supra allegata sunt. Atq; haec sunt validissima Spiritus S. argumenta pro Christi divinitate & dignitate præ omnibus Angelis.

L. C. i. Angeli Dei boni licet sint excellentes creature, tamen Christus eis superior, immo eorum creator & sustentator, quod etiam angeli confitentur, quando in deserto post discessum tentatoris eū adeunt & serviunt ei: Et illa quæ hic citantur de angelis ex scriptura, docent quidem angelorum esse magnam dignitatem, sed longe infra Christi dignitatem, habet Christus excellenter nomen. Angelis mandatum est ut adorent Christum, angeli vocantur spiritus ministrantes, Christo tribuitur regnum æternum, angelis non. Christo thronus æternus angelis v. non. Firmissime itaq; credendum quod Christus verus Deus à patre ab æterno genitus rex est. Cuius anni nunquam deficiunt. Christus est etiam verus homo natus ex Maria virgine, est primogenitus non quod post illum natus sit alius, sed quod ante illum nemo natus sit, constanter itaq; stabilitur fides nostra, dum credimus in Jesum Christum filium Dei unicum Dominum nostrum, conceptum de Sp. S. natum ex Maria virgine.

L. C. 2. Angeli sunt præstantes Dei creaturæ, quo
rum officium est laudare & celebrare Dèum sine inter-
missione, canendo Sanctus S. S. Deus Zebaoth Esai. 9.
Alterum officium est servire hominibus futuris hæredi-
bus æternæ salutis. In hodierno Evangelio id ipsum te
statū faciūt quando apparēt pastoribus, eos consolantur,
eis concionātur natum esse Messiam in Bethlehem, do-
cēt id peculiari cantilenā. Gloria in excelsis Deo & in
terra pax, hominibus bona voluntas. Diligamus angelō-
rum consortium, dicamus manè & vesperi: Sanctus tu-
us angelus sit mecum &c.

Clementissimè Deus pater celestis magnificat tuam bonitatē
anima nostra quod juxta tuam promissionem nobis redempto-
rem miseris filium tuum I. Ch. da nobis gratiam, gratā mente
illum excipiendi, & ei constanter adhaerendi donec revelatā fa-
cie calestem gloriam intueamur eāq; fruamur, per eundem no-
strum Dominum Iesum Christum. Amen,

Benedictio & claritas, & Sapientia, & gratiarum actio, & honor & virtus,
& fortitudo Dño nostro in secula seculorum Amen, Apocal. 7: 12,

Q U A E S T I O N E S I.

Quare in hac epistola loquens & locutus, præsens de
præterito, præteritum de prætenti positum in hoc
textu? Resp. Quod significatur Dèum id loqui per filium,
quod locutus est per prophetas. Nisi quod in Prophetis occulta
veritas, & adhuc implenda, in filio autem completa & impleta
Prophetandum fuit inquit Augustinus ne subito veniens horre-
retur, sed creditus expectaretur.

2. Quare vocatur filius Dei hæres universorum Resp.
Quia est possessor omnis creature, non enim jam portio Domini
est Iacob tantum: & pars ejus Israel, sed omnes prorsus nationes
mundi. Hæreditate utitur nomine ut duo quedam per hoc astruatis
ostendat, scilicet quod proprius sit filius, & quod donationis illi nulla
contingat amissio, dicendo ergo heredem humilitatis de-
monstravit iudicium.